N°. 193. 1836

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Nieuws-

Wetenschappelijk Blad.

Zaterdag 20 Augustus.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad BREDA, gelezen rekwest van Christiaan Kraaijeveld en Salomon Levie, houdende verzoek om toestemming, tot het oprigten eener *slagterij*, in de huizinge, staande en gelegen binnen deze stad, op den Haagdijk Wijk B No. 345, gezien het Koninklijk besluit dato den 31sten January 1834 (Staatsblad No. 19), aangaande de verpanning tot het oprigten van sommige inrigtingen en bedrijven, ten gevolge van beleid informatien *de commodo et incommodo* derzelve;

Brengen bij deze het door Commissaris Kraaijeveld en Salomo Levie gedane verzoek, ter kennisse der Ingezetenen, inzonderheid van de bewoners der huizen, staande naast de op te rigtene *Slagterij*, om in geval iemand zou vermeenen zich daartegen te moeten verzetten, alsdan zijne redenen van bezwaar, binnen *veertien dagen* na dato, aan Burgemeester en Wethouders schriftelijk in te leveren; zullende het daarvoor worden gehouden, dat van de toestemming is gebleken, wanneer te dezen aanzien het stilzwijgen wordt in acht genomen of de gegrondheid der bezwaren twijfelachtig mogt zijn.

En zal deze op de gebruikelijke wijze worden afgekondigd en aangeplakt.

BREDA, den 18den Augustus 1836.

DE ROY, Vt.

Ter ordonnantie van dezelven,

De Secretaris der Stad,

H. W. SCHAVIKES.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Heden (19 Augustus) waren te Londen te Antwerpen genoteerd: Belg. 101¼; O. Mijn. 103¾; Sp. Arduin 30⅝, 29⅞; Passieve 10⅛; Differed. 11⅛; 5% Nap. rep. 95; B. Tavolière 93; Sard. 93⅝; Rom. L. 102; Id. te Antw. 99⅞; Braz. 87. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam 1½ pCt. k. z.

Ter Londensche beurs van den 15den dezer waren genoteerd: 3 pCt. gecons. 91⅛; Ned. W. S. 2½ pCt. 56½; Sp. Arduin 31⅞, 32; Differed. 10¾; Passieve 10¼; Portugal 75⅝; Braz. 88.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 16den Augustus.

De ministers van Beijeren en van Griekenland hebben heden op het bureau van vreemdelandsche zaken eene bijeenkomst gehad met den president van den raad, ten einde met regt ter zake der geldaangelegenheden van Griekenland.

— Uit Port Vendres wordt geschreven, dat men aldaar den maarschalk *Clausel* wachtende was. Volgens de loopende gerugten zou de maarschalk echter niet voor de maand September naar Algiers overstekken en eerst dan wanneer alles voor de expeditie naar Constantine gereed was. Veel werd er onder de militairen over deze expeditie gesproken; zij zou op eene groote schaal worden aangelegd, en zoo men het plan hebben, om door middel derzelve in eens al de vijandelijke stammen tot gehoorzaamheid te brengen. De divisie van Oran zou daartoe naar Mascara terug keeren, en hare operatien in verbinding stellen met de troepen van het kamp van Taina en van Tlemecen; de divisie van Algiers zou verdeeld worden tusschen Meliana, Medeah, Coleah en Belida, en daar garnizoen laten; de maarschalk *Clausel* zou aan het hoofd van 8 à 10,000 man van Bona op Constantine trekken, dat hij bezetten zoude; tusschen beide plaatsen zoude twee groote rust- en wapenplaatsen worden aangelegd, om de gemeenschap te onderhouden. De geheele expeditie moest voor den regentijd, dus tegen 1 November, afgeloopen zijn.

Met de jongste berigten uit Algiers heeft men vernomen dat aldaar 27 versche bataljons waren aangekomen, die door meerdere zouden [illegible]

Uit Oran wordt van het laatst van Juli geschreven, dat de troepen van de jongste expeditie meer geleden hadden dan men eerst gedacht had; vele waren van vermoeijenissen en ontberingen omgekomen.

— Door de ministeriele bladen worden heden weder volstrekt geene berigten omtrent de gebeurtenissen in Spanje medegedeeld, alhoewel men meent te weten, dat het gouvernement berigten uit Madrid tot den 9den heeft ontvangen, waaruit alleen zoo veel bekend is, dat de rust in de hoofdstad verder onges oord is gebleven.

Het *Mémorial Bordelais* spreekt van eene nota welke de gezanten van Frankrijk en Engeland den 4den aan de koningin-regentes hadden overgegeven, houdende, dat zij hunne diplomatische betrekkingen zouden afbreken en hunne paspoorten vragen, indien de wil Hr. M. geweld wierd aangedaan, of indien de laatste wijzigingen van wijlen *Ferdinand VII*, waarmit de jonge koningin haar regt ontleende, in derzelver oorspronkelijkheid zijn gekrenkt wierden. Het bestaan dier nota en hetgeen daarvan verder gezegd wordt, wordt echter alhier in twijfel getrokken.

Uit Cadix heeft men berigten tot den 11den dezer. Dien dag moest de permanente junta worden benoemd, en was de steen der constitutie met staatsie en geestdrift ingewijd. In den verbroedering had men gegeven de *broeder van Torryos* en *het orije Rome*.

Volgens de jongste berigten uit Katalonien was de opstand, die Anda lusten in beweging heeft gebragt, nog tot daar niet doorgedrongen. Ondertusschen een berigt van den *Sentinelle des Pyrénées*, van de grenzen van Languedoc gemeld gewest, was het er thans vrij rustig en waren de banden, die zich voor weinig tijds dreigend in verledenen, grootendeels verstrooid. Ofschoon bevel van *Mina* aangekomen, had men, met medewerking van den gouverneur van Puijcerda, eene mobiele kolonne opgerigt, alleen bestemd, om Cerdagne en Seu-d'Urgel te beschermen; deze kolonne was ontrent 1500 man sterk, doch bestond voor bijna de helft uit nationale gardes.

Buijtens een bijzonder berigt uit Aragon, heden alhier ontvangen, zou de junta van Saragossa naar Madrid commissarissen gezonden hebben, om het gouvernement te verklaren, dat zoo de constitutie van 1812 te Madrid niet geproclameerd wierd, de stad Saragossa geene afgevaardigden ter cortes-vergadering zoude zenden, en zij zich in dat geval geheel onafhankelijk van de hoofdstad en van het centraal bewind zoude houden. De bedoelde commissarissen zouden reeds naar Madrid op weg zijn.

— Het *Mémorial des Pyrénées* geeft een berigt uit Behobie, zonder dagteekening, dat er in de rigting van Saint-Sebastiaan eene levendige fusillade was gehoord. Men merkte voorts te Irun en in de nabijheid van de Bidassoa op, dat de karlisten bijzonder waakzaam waren; men dacht zelfs dat zij een nieuwen aanval op het fort van het bruggenhoofd wilden beproeven; de bevelhebber van de artillerie der karlisten was te Irun aangekomen, om metingen en beschikkingen te maken, in geval er fransche troepen over de brug van Behobie in Spanje trokken.

Met den dag schijnt het, dat er reeds een deel Fransche troepen Spanje binnengetrokken is; der heurze liep heden zelfs het gerucht, dat het gouvernement, door middel van den telegraaf, het bericht had ontvangen, dat er gisteren morgen 10000 man Fransche troepen den Spaanschen bodem betreden hadden; de Spaansche landen waren er eenstins door gerukt. Uit Bayonne schrijft men het volgende van den 13den, dat ter gedeeltelijke bevestiging van een en ander strekken kan:

» Gisteren is de kolonel *Conrad*, aan het hoofd van 600 man, tot versterking van het vreemd legioen bestemd, de grenzen overgetrokken. De generaal *Lebeau*, die den generaal *Bernelle* vervangt, is den 11den te Pamplona aangekomen, waar de engelsche commissaris bij het spaansch hoofdkwartier, de kolonel *Wild*, hem ontmoeten zal om hem uit naam van den generaal *Evans*, die nog altijd te St. Sebastiaan ongesteld ligt, te complimenteren." In hetzelfde schrijven leest men voorts, dat *Cordova* den 7den te Oña is teruggekomen; dat *Gomez* naar de zijde van Asturien was afgetrokken, en dat hij nu eindelijk omgeven zoude zijn, door *Espartero* aan den kant van Oviedo, door *Iriarte* aan de zijde van Santander en door *Manso* in Oud-Kastilien. In Arragon was *Quilez* door *Zurbano* geslagen en had bijna 200 man verloren.

— Ter beurze van heden waren genoteerd: 5 pCt. 108,90; 3 pCt. 80; Nap. reuten 100,30; Sp. Arduin 33⅝; Differed. 12¼; Passive 10¼; Rom. L. 102⅜.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 19den Augustus.

Gisteren heeft te Amsterdam eene bijeenkomst plaats gehad van de inschrijvers tot den ijzeren spoorweg tusschen Amsterdam en Haarlem. De heer Mr. *F. A. van Hall* voerde daarbij uit naam der directie het woord. Na het voorlezen der koninklijke concessie en eene aanmerking van den heer *van Hall*, dat daardoor eenige veranderingen in de oorspronkelijke statuten waren noodzakelijk geworden, waarvoor de directie gemeend had de belanghebbenden tot eene algemeene vergadering te moeten te zamen roepen, werd door verscheidene der aanwezenden de aanmerking gemaakt, voorereerst dat de geldigheid van zoodanige veranderingen nog niet was bewezen; dat voorts in de concessie gesproken werd van een dubbel spoor, terwijl men gewenschte had dat de weg slechts van één spoor zoude zijn, terwijl aan zich mogte verzetten tegen het voorstel der directie om het kapitaal te vergrooten, eene vergrooting die door het aannemen van een dubbel spoor zoude noodzakelijk worden. Na eenige discussie dit tot geen uitkomst leidde, werd tot het benoemen eener commissie uit de hoogstbelanghebbenden besloten, die met de directie in overleg zoude treden, ten einde gezamenlijk te overleggen wat in het belang der inschrijvers te doen staat. Deze commissie bestaat behalve uit den heer Mr. *S. P. Lipman* uit de heeren *S. P. Sichel*, *J. Königsberger*, *L. M. Rindskopf*, *J. H. Coster*, *Hollander en Lamberts*.

— Den 14den Augustus is, op den huize *Vredestein*, na eene langdurige ongesteldheid, overleden de Hoog Welgeboren Heer *Frans Gijsbert Baron van Brakell*, tot der ridderschap verheven, in den ouderdom van 64 jaren.

— In de laatst ontvangene Javasche Couranten leest men eene resolutie van den Gouverneur-Generaal van 23 Maart 1836, waarbij bepaald wordt, dat aan de eigenaars, erfpachters, leengebruikers of administrateurs van particuliere landen, voortaan

geene gelei-biljetten voor den vervoer van de op hunne landen geteelde koffij, dan op een schriftelijk verzoek, zullen worden afgegeven; dat geene koffij door of van wege de bedoelde personen zal mogen worden vervoerd, noch in meerdere, noch in mindere hoeveelheden, dan in de geleide-biljetten vermeld is, op verbeurte van de vervoerd wordende koffij; dat hij, die overtuigd wordt koffij aan te hebben opgekocht van de inlandsche bevolking, welke ten gevolge de bestaande bepalingen, aan het Gouvernement had behooren te worden geleverd, deswege geregtelijk zal vervolgd, en als ontvreemder van 's lands eigendom zal gestraft worden, en dat de residenten bevoegd zijn, alvorens de aangevraagde gelei-biljetten af te geven, de opgegeven hoeveelheden koffij te doen constateren; zullende, bij bevinding van minder dan opgegeven is, de eigenaar verpligt zijn de bevonden hoeveelheid aan het gouvernement te leveren tegen denzelfden prijs, als hetzelve voor de koffij aan de inlandsche bevolking betaalt.

Bij resolutie van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie is bepaald geworden, dat voortaan bij het toekennen van pensioen of onderstand aan de weduwen of kinderen van Inlandsche officieren, welke voor den vijand sneuvelen, of binnen den tijd van zes maanden aan op het slagveld bekomen wonden sterven, als maatstaf zal worden aangenomen het volle pensioen waarop eene Weduwe van eenen Europeschen Officier, in dat geval, aanspraak zal hebben uit 's lands kas, met verdere bepaling, dat wanneer door Inlandsche officieren, in de bovenstaande categorie vallende, meer dan eene vrouw wordt nagelaten, het in deze bedoeld pensioen zal worden uitbetaald aan de oudste of eerste dier vrouwen.

— Gedurende Februarij dezes jaars is voor het hoofdkantoor te Batavia, aan katoenen-lijnwaden, bewesten de Kaap de Goede Hoop vervaardigd, voor eene waarde van *f* 258,665,14½ ingevoerd; te Batavia is voorts, voorzien van certificaten van Nederlandschen oorsprong, aan katoenen-lijnwaden ingevoerd ter waarde van *f* 2,3,367,25; te Samarang zijn aan katoenen-lijnwaden, vervaardigd bewesten de Kaap de Goede Hoop, ingevoerd ter waarde van *f* 1116. Te Soerabaija is, wegens katoenen lijnwaden, vervaardigd bewesten de Kaap de Goede Hoop, ingevoerd ter waarde van *f* 2752; en wegens katoenen-lijnwaden, voorzien van Certificaten van Nederlandschen oorsprong, *f* 66,764.

— Den 5 April zou te Passaroeang eene openbare aanbesteding worden gehouden voor den vervoer van alle koffij uit de afdeelingen Malang en Bangil naar Passaroeang, welke, uit den oogst van het loopende jaar, in de pakhuizen aldaar zal geleverd worden, en wel in 4 perceelen als: *eerste* perceel uit het pakhuis te Batoe, zijnde een afstand van 47 palen, begroot op 16000 pikols; *tweede*, uit het pakhuis te Malang, zijnde een afstand van 35 palen, begroet op 35000 pikols; *derde*, uit het pakhuis te Glandang, zijnde een afstand van 28 palen, begroot op 12000 pikols; *vierde*, uit het pakhuis te Bangil, zijnde een afstand van 20 palen, begroot op 6000 pikols.

Geheel Spanje staat in brand. Wie zal de eerste zijn om de constitutie van 1812 uit te roepen? roept een doldriftige in het Zuiden. In het Noorden roept men leve Karel VI! De Koningin-Regentes beeft op den zetel; het hoofd van het ministerie, dat zoo veel van zich verwachten deed, Isturitz, is ziek, Mina is ook gedurig ongesteld, zoo dikwerf de staatkundige hemel een dreigend aanzien neemt. Verwonderlijke zinsverbijstering; terwijl men in het Zuiden, in de woelingen van omwentelingsgezinden, die geen ander God noch gebod kennen, dan de Vrijheid en de in haren heiligen naam gegevene bevelen, meent een altaar op te rigten voor de schutsgodin der volken, voor het Palladium van alle welgeordende maatschappijen; zoekt men in het Noorden de vereering dierzelfde godin kennelijk te maken in het voorstaan van de regten van den troon, en in de aanhankelijkheid aan eenen vorst, dien men zijne verkregene regten niet kon ontnemen door het in wettigen vorm kleeden der oogenschijnlijk grillige luimen eener vorstin, die op *haar* kroost wilde overbrengen, wat alleen aan het geslacht van Koning Ferdinands vader toekwam. — De onhoudbaarheid der regering was ondanks al de wenschen der goedhartige volksvrienden van overlang gebleken; en heeft Villarreal het genius van Zumala Carregui weten te vergoeden, geen Rodil, geen Saarsfield, heeft de misslagen of wil de onbegrijpelijke werkeloosheid van Cordova geboet; geene vreemde legerbenden van over de zee uit het Noorden en Zuiden toegezonden hebben, vermogt een bestuur te stijven, 't welk niet te voldoen noch aan hen die de vrijheid begrijpen, zoo als men die nu te Cadix, Malaga, Saragossa, enz. begrijpt, noch aan degenen, die meenden dat de ware vrijheid slechts door het koningschap van Karel V kan worden gediend en bewaard. Het zoogenaamde voorstel van vorst Metternich, omtrent eene bevrediging van Spanje, zou heerlijke inkomsten kunnen opleveren, indien een compromis tusschen de diplomaten, de driftige bewegingen der Spaansche gemoederen kon doen bedaren; maar wie staat den vloed, als de dam is doorgebroken, die niet in tijds werd versterkt en tot tegenweer werd bekwaam gemaakt? Wie stuit den wagen, dien hollende paarden met zich voeren? Het zaad des verderfs wordt zoo gemakkelijk gestrooid, en de wind verspreidt het nog meer naar alle zijden; maar als de wasdom daar is, wie zal het kwaad uitroeijen, als het geworteld heeft in vruchtbare aarde?

Het is nog zoo lang niet geleden, toen de hooge toon van den Zwitserschen landdag in overeenstemming met de kantonnale regeringen aan iedereen hinderlijk was; zoo ijverig dezelve was, om zoo veel mogelijk de zoogenaamde vrijheden des lands of des volks te verdedigen, zoo kruipend is die landdag nu, sedert dat de ernstige vertoogen van buitenlandsche mogendheden hem hoogen moed hebben gedwongen, om naauwer toe te zien op hetgeen op den Zwitserschen bodem voorvalt. De steeds vermenigvuldigende vereenigingen van zoogenaamde volksvrienden, die men meermalen als eigenbatige intriguanten leert kennen; de revolutionaire woelingen, die op Zwitserschen bodem leven en voedsel ontvangen om die elders over te brengen; en de straffeloosheid welke tot nu toe als eene soort van aanmoediging werd aangezien, of wel beschouwd werd als een teeken van ontzag van den kant der regeringen en van sympathie van de zijde dezer volken, hadden de Zwitsersche regeringen waarschijnlijk bevestigd in het gevoelen, dat al die beweging het triomferen der vrijheid ten doel had. Maar het valt hard, wanneer bij die den raad en het voorbeeld gegeven heeft om die loopbaan af te loopen, eensklaps afziet van die voornemens, en zijn volken dat geen afraadt, wat men eerst vroeger had aangemoedigd. Zoo zij zelf verzaakt. Indien Zwitserland geen gehoor had gegeven aan de inblazingen van Frankrijk, dan zoude het die diverse en tevens verderfelijke rol niet gespeeld hebben, die het in den laatsten tijd gespeeld heeft, en eveneens niet ten speelbal van anderen en ook selfs van dat Frankrijk gestrekt hebben, dat het Zwitsersche gebied in zoo vele dwaasheden is voorgegaan, zonder dat in tijds tot inkeer is gekomen.

Men schrijft uit Riga, dat men zich niet kan herinneren zulk een' ruwen zomer ondervonden te hebben als de tegenwoordige tot dus verre aldaar geweest is. Den 3den Julij vond, bij een' noordenwind, een hevig onweder plaats, gedurende hetwelk hagelsteenen ter grootte van hazelnoten vielen, die aan de te velde staande granen aanmerkelijke schade hebben aangericht.

— Uit Koblentz schrijft men het volgende:

Een Engelschman heeft zich in het hoofd gezet, om van Londen af op een en hetzelfde vaartuig voor Frankrijk te varen, en den Rijn af over zee wederom naar huis te keeren. Tot dus verre heeft hij zijn voornemen volvoerd, door hij met eene zoogenaamde loodsboot voor eenige dagen alhier aangekomen is. Hij is met zijn vaartuig door het kanaal en een gedeelte van den Oceaan in den boezem tot Bordeaux gekomen, van daar de Garonne en door het kanaal van Languedoc in de Middellandsche zee; vijders van Marseille, de Rhone en Saone op en door het kanaal Monsieur naar Straatsburg, en van daar herwaarts; zullende hij aan zijn vaartuig eenige reparatien ondergaan heeft, zijne reis den Rijn af naar de Noordzee en het Engelsche vaderland voorzetten. Het vaartuig gaat ongeveer 6 voet diep; doch daar de Bovenrijn niet zoo veel water had, moest de boot op een vlak tonnenschip geladen worden, waarmede het alhier aangekomen is. Van hier af zal de Rijn diep genoeg zijn, zoodat er geene verdere hinderenis in den weg zal komen.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 12den Augustus.

Z. K. H. de hertog *van Cambridge* met gemalin de gevolgen zijn gisteren in deze stad aangekomen.

— De discussie bij den Zwitserschen landdag over de maatregelen tegen de vreemde woelgeesten te nemen, zijn in de zitting van den 11den besloten met de aanneming, meer of min gewijzigd, van de overige voorstellen van de meerderheid der commissie. Het 2de artikel (het eerste artikel, waarbij het beginsel van uitdrijving aangenomen wordt is, door ons in onze N.° van 10 dezer medegedeeld), over de al of niet geheele onafhankelijke wijze van handelen der kantons te dezer zake; waarover men het in de beide vorige zittingen niet eens had kunnen worden, is als volgt aangenomen: „Het onderzoek der daadzaken, 't welk op het gewigtigst geschieden zal, is aan de kantons verbleven; deze leggen de in Art. 1 vervatte bepalingen op hun gebied ten uitvoer; zij hebben zich tot dat einde met den Vorort te verstaan." De overige artikelen luiden als volgt: 3.) De Vorort zal zoodra de bevoegde opendiging en overpariging ten uitvoer legging der Art. 1 en 2 weken, en daartoe de gepaste mededeelingen en aanwijzingen aan de kantons doen toekomen. Bij verschil van gevoelen tusschen den Vorort en een kanton betrekkelijk eene daadzaak beslist het vorzittend kanton (de Vorort) met overleg van den eedgenootschappelijken vertegenwoordigingsraad; 4.) Wanneer een kanton de verwijzing naar buitenlands eene vreemdelings, waartoe het krachtens voorstaande bepaling verpligt is, weigert of verzuimt, zoo zal de Vorort de zaak voor den landdag brengen, welke onmiddelijk maatregelen zal nemen ter gevolggeving aan de bepalingen van het bondsbesluit, op kosten van het kanton, 't welk aldus in gebreke blijft. 5.) Binnen vijf maand tijdsverloop, nadat het tegenwoordig besluit door de vereischte meerderheid der kantons zal aangenomen en aan de kantonsregee-

tingen medegedeeld zal zijn, zal de Vorst een omstandig verslag over dezelfde ten uitvoerlegging uitbrengen, 't zij bij den landdag, af indien deze niet vergaderd, noch wegens deze aangelegenheid bijeengeroepen ware, hetzelfde aan de kantonsregeringen overlegge. 6) Het tegenwoordig besluit verliest zijne kracht, zoodra de Vorst wegens dezelfs afgehandele ten uitvoerlegging een laatst rapport aan de kantons of aan den alsdan bijeenvergaderden landdag zal hebben gedaan. Dit besluit is met 15 en eene halve stem aangenomen geworden; te weten: Zurich, Bern, Lucern, Uri, Schwytz, Unterwalden, Zug, Freiburg, Solothurn, stad Bazel, Schaffhausen, Bündten, Wallis, Neuenburg; meest alle met voorbehoud van de ratificatie der kantons. Voor de geldigheid van een besluit als van dezen aard worden twee derde der kantons stemmen, namelijk 15 gevorderd.

— Uit Hongarije wordt gemeld, dat er in onderscheidene steden bij zoortdering aanmerkelijke branden plaats hadden; eene algemeene ongerustheid was daardoor in het land ontstaan. Op den 3den onder anderen brak er een brand in de volkrijke plaats Szegedin uit, waardoor niet minder dan 150 huizen werden in den asch gelegd. Uit Groszwardein werd geschreven, dat de beide branden, welke die stad onlangs geteisterd hebben, door de boosaardigheid van een paar knapen waren aangestookt.

ENGELAND.

Londen, den 17den Augustus.

Men verzekert, dat de graaf *van Lottum*, Pruissisch gezant te 's Gravenhage, in die betrekking alhier zou worden overgeplaatst.

— Aanstaande woensdag begeeft de Prins *van Oldenburg* zich naar het vaste land terug, hetzij over Rotterdam of Hamburg.

— Het Hoogerhuis heeft, op voorstel van den hertog *van Wellington*, wederom een maatregel van het bestuur van binnenlandsch aanbelang, verworpen.

— In de zittingen van het Lagerhuis van gisteren en eergisteren hebben vrij levendige woordenwisselingen over de zaken van Spanje plaats gehad. De kapitein *Boldero* en andere leden hebben den eerstgenoemden dag aan den minister *Palmerston* gevraagd, of het Britsche legioen van generaal *Evans* tot verdediging of tot bestrijding der staatsregeling van 1812 zou worden gebruikt. De minister antwoordde, dat dit legioen in de solde der Koningin-Regentes stond, en dus het dus niet tot zijne bevoegdheid behoorde te beslissen, op welke wijze dit legioen gebruikt zou worden. Toen achtte duidelijk daarop lord *Stormont* vroeg, welke partij de Britsche Koninklijke troepen in Spanje en het Britsche smaldeel van lord *Hay* ten aanzien van de staatsregeling van 1812 zou kiezen, trachtte de minister het antwoord te ontduiken, door schertsende te zeggen, dat het gebruik maken van een Engelsch smaldeel in Saragossa wel niet zeer waarschijnlijk was. Ten onderscheidene malen tot eene ernstige verklaring genoodzaakt, gaf lord *Palmerston* dan eindelijk te kennen, dat het Britsche smaldeel, vermits hetzelve zich op de kusten van Spanje bevond ten gevolge van het vriendschappelijk verbond, hetwelk zekel tot den burgeroorlog tusschen de partij der Koningin en don *Carlos* betrekking had, *in de burgertwisten over de staatsregeling van* 1812, onzijdig *blijven zou*.

Den 16den heeft de heer *Prisse* uitvoerig over de zaken van Spanje gesproken en deze als hopeloos voorgesteld. Volgens hem was de meerderheid der bevolking steeds aan de oude vormen en aan don *Carlos* gehecht; en de overige ingezetenen waren door de ondervinding niet wijzer geworden, gelijk thans bleek met het voorstane eener staatsregeling die met der daad ontuitvoerbaar was; de partij der Koningin en van het Koninklijk Statuut achtte hij voor onherroepelijk vernietigd. De spreker vroeg, of Engeland onder zoodanige omstandigheden zich meest verklaren voor eene staatsregeling, die nimmer vaste wortelen had geschoten en in 1820--1823 slechts bestaan had om eene verderfelijke omwentelingsgeest gaande te houden, of dat het niet beter zijn zou, alle bemoeiingen met de binnenlandsche aangelegenheden te laten varen, en zich alleen met zijne eigene belangen bezig te houden. Hij maakte nog verder uitdrukkingen jegens den minister *Mendizabal*, en vroeg ten slotte mededeeling van de jongste depeches aan den engelschen gezant te Madrid. De heer *Bowring* trad nu als de verdediger van de staatsregeling van 1812 op en zeide, dat de tegenpartij over de invoering dier staatsregeling zoo onthutst was, uit heimelijke vrees dat dit een doodsteek voor don *Carlos* zoude zijn. Lord *Palmerston* bewaarde, dat het niet tot de bevoegdheid van het Huis behoorde, om vragen te beslissen, die de inwendige huishoudelijke belangen der Spanjaarden betroffen. Hij schroomde desniettemin niet van te verklaren, dat het Koninklijk Statuut, zijns insiens, eene toenadering of eerste stap tot eenen goeden regeringsvorm was, en dat de staatsregeling van 1812, zoo als zij daar lag, onuitvoerbaar was, en indien de meerderheid der Spaansche natie zich voor dezelve uitvoering verklaarde, vooraf aanmerkelijk zou moeten worden gewijzigd. De minister gispte voorts de gehechtheid van de leden der tegenpartij aan don *Carlos*, die zijne zaak door zulke

delijke wreedheid had bezoedeld, en wien de Spaansche natie bleef verworpen. Hij hield eene warme lofrede op den gewezen minister *de Mendizabal*, en eindigde met zijne vurige hoop te kennen te geven, dat de grondwetting beginsels in Spanje ten laatste gehoor over die der onbeperkte alleenheerschappij mogten zegevieren. De minister beloofde ten stoffe de door den heer *Prisse* verlangde mededeelingen te zullen doen, waarmede deze woordenwisseling een einde nam.

— Men heeft alhier berigten uit San Sebastian tot den 11den Augustus. Daarin wordt gemeld, dat de generaal *Evans* dien dag eene depêche van generaal *Cordova* ontvangen had, inhoudende, dat deze laatste van uit den omtrek van Reynosa zich naar Vittoria stond te begeven, ten einde daar het opperbevel van zijnen opvolger over te geven. Dezelfde berigten houden in, dat de bende van *Gomez* den 7den Augustus niet zeer ver van Reynosa stond en reeds tot 5000 man, waaronder eenige zeer ongeoefende krijgslieden, waren aangegroeid. Indien deze laatste bijzonderheid juist is, moet *Gomez*, die den 1sten Augustus in de stad Leon binnengerukt en aldaar met open armen ontvangen is, aldra elders weder westwaarts gewend hebben.

Dezelfde berigten uit San Sebastian van den 11den berigten de niet onbelangrijke tijding aan, dat ook te Coruna en te Bilbao de staatregeling van 1812 is uitgeroepen. In de laatste belangrijke koopstad voert een broeder van den generaal *Don Miguel*, die zich te Saragossa aan het hoofd der revolutionnaire beweging heeft gesteld, bevel. Te Santander heeft men reeds eene poging gedaan, om dezelfde staatsregeling uit te roepen, doch de bezetting was aldaar getrouw gebleven, en er zijn den 11den te San Sebastian eenige personen, die bij deze beweging eene hoofdrol hadden gespeeld, gevankelijk binnengebragt. Te San Sebastian begonnen zich almede voortekenen van eene revolutionnaire beweging te vertoonen; doch de generaal *Evans* heeft aldaar den 10den de Overheden der stad bij zich doen komen, en hun verklaard, dat, in geval het werkelijk te San Sebastian tot eene uitroeping der Staatsregeling van 1812 komen mogt, hij zich verpligt zou achten, om zich met zijn geheele legioen binnen den kortst mogelijken tijd naar Engeland in te schepen, hoe veel leed het hem ook zou doen, van daardoor de verdedigingsmiddelen der Koningin te verzwakken, en de stad aan eenen aanval der karlisten bloot te stellen. De plaatselijke overheden van San Sebastian moesten daarop aan generaal *Evans* geruststellende verzekeringen hebben gegeven.

Het blijkt overigens uit dezelfde berigten, dat de Koningin door het vertrek van het Engelsch legioen niet zeer veel verliezen zou. Men had weder een tot het legioen behoorend schotsch bataillon, dat alle aardse dienst weigerde, moeten ontwapenen. Ook onder de overige troepen, die zeer verzwakt zijn en door het vertrek van hare bekwame hoofd-officieren, vooral van hunne zedelijke kracht veel verloren hebben, heerscht groote ontevredenheid.

— Ter beurze van gisteren waren genoteerd: 3 pCt. gec. 9¼; Ned. 2½ pCt. 56⅝; ditto 5 pCt. 104⅝; Spanje 30¾; Uitgest. 13; Passiev. 9⅜; Port. 3 pCt. 46; Braz. 87¾, 88.

Nieuwste Fransche Letterkunde.

N°. IV.

LES MAUVAIS GARÇONS; PAR *P. L. JACOB*.

2 Volumes: prix *f* 1-00.

Hetzij wij als schrijver van dezen historischen roman den bekenden Jacob noemen, of wel met anderen denken aan Alphonsus Royer of wel aan Roban, onverschillig wien wij de eere toekennen van den steller van dit werk te zijn, volgaarne betuigen wij dat het geschrift den meester verraadt, die zijn onderwerp wel overdacht heeft, en die, diep doordrongen van hetzelve, daaraan alles te koste heeft gelegd, wat genie en geschiedkunde en kennis van het menschelijk hart vereenigd konden voortbrengen. *Les mauvais garçons* behelst een tijdvak der zeden van den tijd, toen Frankrijk, beroofd van deszelfs koning François I, na den ongelukkigen slag bij Pavia, was overgelaten aan het zwak bestuur van Louisa van Savoyen, hertogin van Angoulême, toen, uit zucht om zoo te staan, de regering na liet hare bezorgdheid te laten gaan over het geheele land; onzekerheid, verwoesting, moord en onderlinge twisten waren de onzalige vruchten eener verkeerde regeringswijze. Het verhaal, dat ten grondslag dier schilderij gelegd is, stelt de lotgevallen voor van een kind, 't welk in de eerste jeugd door zijne stiefmoeder, op raad van eenen vreemdeling, werd opgeofferd en ten dood gewijd, ten einde zij dezelfde haar eigen kind zou kunnen bevoordeelen. Dat kind wordt echter gespaard, door het door zogenaamde Bohemers werd gevonden, opgenomen en opgevoed, die het van uit Frankrijk met zich naar Italien medevoerden. Dat kind, 't welk men waande op de reize omgekomen te hebben, keert toevallig in Frankrijk terug, onbekend met zijn eigen stand, en leert dáár haar kennen, die gelast had hem te doen vermoorden. *Les mauvais garçons* maakten eene bende uit van Bohemers, die van roof leefden; en het verworpene kind, eigenlijk van Godelijken oorsprong,

geene gelei-biljetten voor den vervoer van de op hunne landen geteelde koffij, dan op een schriftelijk verzoek, zullen worden afgegeven; dat geene koffij door of van wege de bedoelde personen zal mogen worden vervoerd, noch in meerdere, noch in mindere hoeveelheden, dan in de geleide-biljetten vermeld is, op verbeurte van de vervoerd wordende koffij; dat hij, die overtuigd wordt koffij van hebben opgekocht van de inlandsche bevolking, welke, ten gevolge de bestaande bepalingen, aan het Gouvernement had behooren te worden geleverd, deswege geregtelijk zal vervolgd, en als ontvreemder van 's lands eigendom zal gestraft worden, en dat de residenten bevoegd zijn, alvorens de aangevraagde gelei-biljetten af te geven, de opgegeven hoeveelheden koffij te doen constateren; zullende, bij bevinding van minder dan opgegeven is, de eigenaar verpligt zijn de bevonden hoeveelheid aan het gouvernement te leveren tegen denzelfden prijs, als hetzelve voor de koffij aan de inlandsche bevolking betaalt.

Bij resolutie van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie is bepaald geworden, dat voortaan bij het toekennen van pensioen of onderstand aan de weduwen of kinderen van Inlandsche officieren, welke voor den vijand sneuvelen, of binnen den tijd van zes maanden aan op het slagveld bekomen wonden sterven, als maatstaf zal worden aangenomen het volle pensioen waarop eene weduwe van eenen Europeschen Officier, in dat geval, aanspraak zal hebben uit 's lands kas, met verdere bepaling, dat wanneer door Inlandsche officieren, in de bovenstaande categorie vallende, meer dan eene vrouw wordt nagelaten, het in deze bedoeld pensioen zal worden uitbetaald aan de oudste of eerste dier vrouwen.

— Gedurende Februarij dezes jaars is voor het hoofdkantoor te Batavia, aan katoenen-lijnwaden, bewesten de Kaap de Goede Hoop vervaardigd, voor eene waarde van *f* 258,665,14½ ingevoerd; te Batavia is voorts, voorzien van certificaten van Nederlandschen oorsprong, aan katoenen-lijnwaden ingevoerd ter waarde van *f* 2,6,867,25; te Samarang zijn aan katoenen-lijnwaden, vervaardigd bewesten de kaap de Goede Hoop, ingevoerd ter waarde van *f* 1116. Te Soerabaija is, wegens katoenen lijnwaden, vervaardigd bewesten de kaap de Goede Hoop, ingevoerd ter waarde van *f* 2752; en wegens katoenen-lijnwaden, voorzien van Certificaten van Nederlandschen oorsprong, *f* 66,764.

— Den 5 April zou te Passaroeang eene openbare aanbesteding worden gehouden voor den vervoer van alle koffij uit de afdeelingen Malang en Bangil naar Passaroeang, welke, uit den oogst van het loopende jaar, in de pakhuizen aldaar zal geleverd worden, en wel in 4 perceelen als: *eerste* perceel uit het pakhuis te Bange, zijnde een afstand van 47 palen, begroot op 16000 pikols; *tweede*, uit het pakhuis te Malang, zijnde een afstand van 35 palen, begroot op 35000 pikols; *derde*, uit het pakhuis te Glandang, zijnde een afstand van 28 palen, begroot op 12000 pikols; *vierde*, uit het pakhuis te Bangil, zijnde een afstand van 10 palen, begroot op 6000 pikols.

Geheel Spanje staat in brand. Wie zal de eerste zijn om de constitutie van 1812 uit te roepen? roept een doldriftige in het Zuiden. In het Noorden roept men leve Karel VI! De Koningin-Regentes beeft op den zetel; het hoofd van het ministerie, dat zoo veel van zich vermachtigd deed, Isturitz, is ziek, Mina is ook gedurig ongesteld, zoo dikwerf de staatkundige hemel een dreigend aanzien neemt. Verwonderlijke zinsverbijstering; terwijl men in het Zuiden, in de woelingen van omwentelingsgezinden, die geen ander God noch gebod kennen, dan de Vrijheid en de in haren heiligen naam gegevene bevelen, meent een altaar op te rigten voor de schutsgodin der volken, voor het Palladium van alle welgeordende maatschappijen; zoekt men in het Noorden de vereering dierzelfde godin kenmelijk te maken in het voorstaan van de regten van den troon, en in de aanhankelijkheid aan eenen vorst, dien men zijne verkregene regten niet kon ontnemen door het in wettigen vorm kleeden der oogenschijnlijk grillige luimen eener vorstin, die op *haar* kroost wilde overbrengen, wat alleen aan het geslacht van Koning Ferdinands vader toekwam. — De onhoudbaarheid der regering was ondanks al de wenschen der goedhartige volksvrienden van overlang gebleken; en heeft Villarreal het gemis van Zumala Carregui weten te vergoeden, geen Rodil, geen Saarsfield, heeft de misslagen of wel de onbegrijpelijke werkeloosheid van Convoya geboet; geene vreemde legerbenden van over de zee uit het Noorden en Zuiden toegezonden hebben vermogt een bestuur te stijven, 't welk wist te voldoen noch aan hen die de vrijheid begrijpen, zoo als men die nu te Cadix, Malaga, Saragossa, elzs begrijpt, noch aan degenen, die meenden dat de ware vrijheid slechts door het koningschap van Karel V. kan worden gediend en bewaard. Het zoogenaamde voorstel van vorst Metternich, omtrent eene bevrediging van Spanje, zou heerlijke inkomsten kunnen opleveren, indien een compromis tusschen de diplomaten, de drijvige bewegingen der Spaansche gemoederen kon doen bedaren; maar wie staat den vloed, als de dam is doorgebroken, die niet in tijds werd versterkt en tot tegenweer werd bekwaam gemaakt? Wie stuit den wagen, dien hollende paarden met zich voren? Het zaad des verderfs wordt zoo gemakkelijk gestrooid, en de wind verspreidt het nog meer naar alle zijden; maar als de wasdom daar is, wie zal het kwaad uitroeijen, als het gevestigd heeft in vruchtbare aarde?

Het is nog zoo lang niet geleden, toen de hooge toon van den Zwitserschen landdag in overeenstemming met de kantonnale regeringen aan iedereen hinderlijk was; zoo ijverig dezelve was, om zoo veel mogelijk de zoogenaamde vrijheden des lands of der volks te verdedigen, zoo kruipend is die landdag nu, sedert dat de eenstige verlangens van buitenlandsche mogendheden hem hoogen spoed hebben gedwongen, om naauwer toe te zien op hetgeen op den Zwitserschen bodem voorvalt. De steede vermenigvuldigende vereenigingen van zoogenaamde volksvrienden, die men meermalen als eigenbatige intriguanten leert kennen; de revolutionaire woelingen, die op Zwitserschen bodem leven en speelt ontvangen om die elders over te brengen; en de straffeloosheid welke tot nu toe als eene soort van aanmoediging werd aangezien, of wel beschouwd werd als een teeken van ontzag van den kant der regeringen en van sympathie van de zijde der volken, hadden de Zwitsersche regeringen waarschijnlijk bevestigd in het gevoelen, dat al die beweging het triomferen der vrijheid ten doel had. Maar het valt haard, wanneer bij die den raad en het voorbeeld gegeven heeft om die loopbaan af te loopen, eensklaps afstat van die voornemens, en in plaatsen dat geen afraadt, wat men eerst vroeger had aangemoedigd, zoo zij zelf verzaakt. Indien Zwitserland geen gehoor had gegeven aan de inblazingen van Frankrijk, dan zoude het die diverse en tevens verderfelijke rol niet gespeeld hebben, die het in den laatsten tijd gespeeld heeft, en eveneens niet ten speelbal van anderen en ook zelfs van dat Frankrijk gestrekt hebben, dat het Zwitsersche gebied in zoo vele dwaasheden is voorgegaan, voor dat in tijds tot inkeer is gekomen.

Men schrijft uit Riga, dat men zich niet kan herinneren zulk een' ruwen zomer ondervonden te hebben als de tegenwoordige tot dus verre aldaar geweest is. Den 3den Julij vond, bij een' noordenwind, een hevig onweder plaats, gedurende hetwelk hagelsteenen ter grootte van hazelnoten vielen, die aan de te velde staande granen aanmerkelijke schade hebben aangericht.

— Uit Koblentz schrijft men het volgende:

Een Engelschman heeft zich in het hoofd gezet, om van Londen af op een en hetzelfde vaartuig voor Frankrijk te varen, en den Rijn af over zee wedet naar huis te keeren. Tot dus verre heeft hij zijn voornemen volvoerd, door hij met eene zoogenaamde loodsboot voor zeilige dagen alhier aangekomen is. Hij is met zijn vaartuig door het kanaal en een gedeelte der Middellandsche zee tot Bordeaux gekomen, van daar de Garonne en door het kanaal van Languedoc in de Middellandsche zee; wijders van Marseille, de Rhone en Saone op en door het kanaal Monsieur tot Straatsburg, en van daar herwaarts; zullende hij van hier nadat zijn vaartuig eenige reparatien ondergaan heeft, zijne reis den Rijn af naar de Noordzee, en het Engelsche vaderland voorzetten. Het vaartuig gaat ongeveer 6 voet diep; doch daar de Bovenrijn niet zoo veel water had, moest de boot op een vlak tooneschip geladen worden, waarmede het alhier aangekomen is. Aan hier af zal de Rijn diep genoeg zijn, zoodat er geene verdere hindernis in den weg zal komen.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 14den Augustus.

Z. K. H. de hertog *van Cambridge* met gemalin en gevolg zijn gisteren in deze stad aangekomen.

— De discussie bij den Zwitserschen landdag over de maatregelen tegen de vreemde woelgeesten te nemen, zijn in de zitting van den 11den besloten met de aanneming, meer of min gewijzigd, van de overige voorstellen van de meerderheid der commissie. Het 2de artikel (het eerste artikel, waarbij het beginsel van uitdrijving aangenomen wordt is, door ons in ons N.° van 10 dezer medegedeeld), over de al of niet geheele onafhankelijke wijze van handelen der kantons te dezer zake; waarover men het in de beide vorige zittingen niet eens had kunnen worden, is als volgt aangenomen: » Het onderzoek der daadzaken, 't welk op het gewigtigst geschieden zal, is aan de kantons verbleven; deze leggen de in Art. 1 vervatte bepalingen en hun gebied ten uitvoer; zij hebben zich tot dat einde met den Vorort te verstaan. De overige artikelen luiden als volgt: 3.) De Vorort zal zoodra de bevolkingsnaamdige en vereenigde ten uitvoer legging der Art. 1 en 2 weken, en daartoe de gepaste mededeelingen en aanwijzingen aan de kantons doen toekomen. Bij verschil van gevoelen tusschen den Vorort en een kanton betrekkelijk eene daadzaak beslist het voorzittend kanton (de Vorort) met overleg van den eedgenootschappelijken vertegenwoordigingsraad; 4.) Wanneer een kanton de verwijzing naar huis 's lands eens vreemdelings, waartoe het krachtens voorstaande bepaling verpligt is, weigert of verzuimt, zoo zal de Vorort de zaak voor den landdag brengen, welke onmiddelijk maatregelen zal nemen ter gevolgegeving aan de bepalingen van het bondsbesluit, op kosten van het kanton 't welk aldus in gebreke blijft. 5.) Binnen vijf maand tijdsverloop, nadat het tegenwoordig besluit door de vereenigde meerderheid der kantons zal aangenomen en aan de kantonsregee-

tingen medegedeeld te zijn, zal de Vorst een omstandig verslag over dezelfde ten antwoer legging uitbrengen, 't zij bij den landdag, of indien deze niet vergaderd, noch wegens deze aangelegenheid bijeengeroepen ware, hetzelve aan de kantonsregeringen overzenden.

6) Het tegenwoordig besluit verliest zijne kracht, zoodra de Vorst wegens dezelfs afgehandelde ten uitvoer legging een laatst rapport aan de kantons of aan den alsdan bijeenvergaderden landdag zal hebben gedaan. Dit besluit is met 15 en eene halve stem aangenomen geworden, te weten: Zurich, Bern, Lucern, Uri, Schwyz, Unterwalden, Zug, Freiburg, Solothurn, stad Bazel, Schaffhausen, Bündten, Wallis, Neuenburg; meest alle met voorbehoud van de ratificatie der kantons. Voor de geldigheid van een besluit als van dezen aard worden twee derde der kantons stemmen, namelijk 15 gevorderd.

— Uit Hongarije wordt gemeld, dat er in onderscheidene streken bij voortduring aanzienlijke branden plaats hadden; eene algemeene ongerustheid was daardoor in het land ontstaan. Op den 3den onder anderen brak er een brand in de volkrijke plaats Szegedin uit, waardoor niet minder dan 150 huizen werden in den asch gelegd. Uit Groszwardein werd geschreven, dat de beide branden, welke die stad onlangs geteisterd hebben, door de boosaardigheid van een paar knapen waren aangestookt.

ENGELAND.

Londen, den 17den Augustus.

Men verzekert dat de graaf *van Lottum*, Pruissisch gezant te 's Gravenhage, in die betrekking alhier zou worden overgeplaatst.

— Aanstaande woensdag begeeft de Prins *van Oldenburg* zich naar het vaste land terug, hetzij over Rotterdam of Hamburg.

— Het Hoogerhuis heeft, op voorstel van den hertog *van Wellington*, wederom een maatregel van het bestuur van binnenlandsch aanbelang, verworpen.

— In de zittingen van het Lagerhuis van gisteren en eergisteren hebben vrij levendige woordenwisselingen over de zaken van Spanje plaats gehad. De kapitein *Boldero* en andere leden hebben den eerstgenoemden dag aan den minister *Palmerston* gevraagd, of het Britsche legioen van generaal *Evans* tot verdediging of tot bestrijding der staatsregeling van 1812 zou worden gebruikt. De minister antwoordde, dat dit legioen in de soldij der Koningin-Regentes was, en dat het dus niet tot zijne bevoegdheid behoorde, omtrent de wijze, op welke dit legioen gebruikt zou worden, eenige mededeelingen te doen. Daarop volgde dadelijk lord *Stormont* vroeg, welke partij de Britsche Koninklijke troepen in Spanje en het Britsche smaldeel aan lord *Hay* ten aanzien van de staatsregeling van 1812 zou kiezen; trachtte de minister het antwoord te ontduiken, door echter te zeggen, dat het gebruik maken van een Engelsch smaldeel in Saragossa wel niet zeer waarschijnlijk was. Van onderscheidene kanten tot eene vrijmoedige verklaring gedwongen, gaf lord *Palmerston* dan eindelijk te kennen, dat het Britsche smaldeel, vermits hetzelve zich op de kusten van Spanje bevond ten gevolge van het eigenvondig verbond, hetwelk enkel tot den burgeroorlog tusschen de partij der Koningin en don *Carlos* betrekking had, *in de burgertwisten over de staatsregeling van* 1812, omtrent *dien* stelligen zin

stond als hoofd over een deel dier bende. — Zijne lotgevallen in Parijs, zijne aldaar aangeknoopte betrekkingen met de Grooten des lands, die hem wanen een eenvoudig jonker te zijn; de slingeringen van zijn hart, dat van liefde gloeit voor een eerlijk burgermeisje, 't welk hem niet onverschillig is, terwijl hij zich tracht los te worstelen uit de strikken der verleiding, welke eene vermogende vrouw hem gespannen heeft, zijn even zoo vele meesterstukken, als de karakterschildering van eenen wellustigen en bloedgierigen geestelijke, en van twee ongelukkige Bohemers, die levend verbrand worden in kokende olie. De losse zeden van het Fransche hof worden hier geschetst, echter overal met betamelijke bewoordingen en met eene kunstigheid van voordragt, die de aandacht onophoudelijk boeit. De ontknooping van den roman is verrassend en schoon, en heeft niets van den gewonen sleur, waarmede men de romans veelal gelieft te laten eindigen. De hoofdinhoud van het geschrift is berustende op de bijzondere waarheid, dat er een Wezen is, onder wiens toezigt veel geschiedt, dat wij menschen niet begrijpen, maar waarvan de uitkomst heerlijk is. Wij bewonderen de voorstelling, hoe een kind, dat meineedig gedoold te hebben, de straffende Engel Gods wordt, om moord en onrecht te kastijden; hoe de bloedwraak over het ten brandstapel verdoemd zijn van ongelukkigen, uit godsdienshaat en uit zoekbare zucht naar dergelijk schouwspel, de fakkel worden moet, die eene nieuwe wereld zal gaan verlichten. De triomf der deugd en de bezolding der misdaad mogen wij hier aantreffen. — De schrijver heeft zijn boek geschreven in den oud-Franschen stijl; hij laat zijne beelden denken, spreken, handelen, zoo als men in 1525 gedacht, gesproken en gehandeld heeft. Hij heeft niet zijne denkbeelden geleend aan personen van vroegeren leeftijd; maar hij heeft de denktrant van dien tijd tot de zijne gemaakt. Hoe dwaas toch gelijk men meermalen ziet, dat schrijvers zeer haastwekkend zijn in de beschrijving der plaatsen en kleeding, en daarbij hunne denkbeelden van latereren tijd daaraan verbinden. Veel waarde heeft dit boekwerk voor ons, 't welk wij met genoegen zagen opgenomen in het *Museum Litteraire*. Een geschiedkundige roman te schrijven vordert meer kennis, dan men zoms zich voorstelt; en dikwijls laat men zich verleiden in het schrijven toe, die nu en dan wel behagelijk kunnen wezen, maar de inderdaad door eene valsche voorstelling der karakters, of door eene verwarring van hunne gelijktijdige gebeurtenissen, de lezers op het dwaalspoor brengen. Als men soms later brainiten moet, om deze geschiedenis in onze taal over te brengen, dan zullen wel enkele terechtwijzingen of ophelderingen hier en daar misschien welkom zijn, voor degenen, die niet verlangen mogten navorschingen te moeten doen; intusschen mogen wij niet alzijn, om aan hen, die de voorkeur mogten geven aan de lezing van het origineel, aan te prijzen, om zich niet in den eersten oogenblik te laten afschrikken door eenen eenvoudigen, soms kernspreukigen schrijftrant; de rijkdom van denkbeelden vergoedt ruim het in den aanvang verfoeijende van den stijl, waaraan men zich hoegenaamd schielijk gewent, zoodat, als men het boek heeft begonnen te lezen, men het niet ter zijde legt eer dat, door een welken uitslag in de aandachte daaraan te wijden. Dergelijke tijdkorting in overvloedige oogenblikken levert een dankbevredigend vermaak op voor hart en geest, en mag niet voorzaarbaad worden.

Iets aan de speelbanken te Parijs.

Men heeft de berekening gemaakt, dat de te Parijs bestaande speelbankhuizen in een gewoon jaar aan de verschillende hoven van Europa arbeid, gevangenissen of galeijen van Frankrijk niet minder dan 2630 misdadigers toevoeren. Het getal zelfmoorden, van welke het spel oorzaak is, wordt jaarlijks op 229 geschat. Onder de misdadigers, welke uit speelbankhuizen afkomstig waren, om de levenswijze te voeren die hen naar het schavot heeft geleid, telt men sints eenige jaren *Asselineau*, *Lacenaire*, *l'Huissier* en *Davet*. Het grootste nadeel, dat uit deze speelhuizen voortvloeit, en iederen weldenkenden moet treffen, is minder gelegen in het bestaan derzelve dan vooral daarin, dat zij gegrond zijn op het oogenblijk dat lediggaande bezoekers, eene omstandigheid, die iederen handelaar, iederen koopman, doch een op wien eenige gelijke verantwoordelijkheid rust, met schrik en afkeer moet vervullen.

Wanneer de te gedeputeerden kamen ingezonde rapporten juist zijn, omtrent het bestaan der speelhuizen alhier; van zich naar al de grillen der spelers te voegen, maakt de beide volgende uitkomsten niet weinig verschillen in de kansen der spelers. Lord Thomas stroopte gaarne alvorens te spelen, de zijden kanten slokken